BOSHLANG‘ICH SINFLARDA MATEMATIK SAVODXONLIKNI BAHOLASH: EGMA TOPSHIRIQ TURLARI VA ULARNING METODIK NAMUNALARI

Jalolova Saltanat Jasur qizi
Qo‘qon Davlat Universiteti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining o‘qish savodxonligini baholashda xalqaro miqyosda keng qo‘llaniladigan EGRA (Early Grade Reading Assessment) dasturining o‘rni va ahamiyati yoritilgan. Tadqiqot doirasida EGRA tizimidagi asosiy topshiriq turlari – harf tanish, fonematik idrok (boshlang‘ich tovushlarni farqlash), notanish so‘zlarni o‘qish (dekodlash), ravon o‘qish va matn mazmunini tushunish ko‘nikmalarini baholash metodikasi tahlil qilingan. Shuningdek, maqolada boshlang‘ich sinf o‘qish darslarida o‘quvchilarning savodxonlik darajasini aniqlash va aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etishga qaratilgan metodik namunalar taqdim etilgan. Ishning natijalari boshlang‘ich sinf o‘qituvchilari, metodistlar va ta’lim sifatini baholash mutaxassislari uchun amaliy ahamiyatga ega.*

Kalit so‘zlar: *o‘qish savodxonligi, EGRA baholash vositasi, boshlang‘ich sinf, topshiriq turlari, metodik namuna, ravon o‘qish, matnni tushunish.*

O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vaziri Sherzod Shermatov bugungi kunga qadar o‘quvchilar bilimini baholashning ob’ektiv tizimi yo‘qligini ta’kidladi:

Hozirda Xalq ta’limi vazirligi xalqaro tajriba va tadqiqotlar asosida bu kabi tizimlarni joriy etish ustida ishlamoqda. Ilk bora xalqaro tizim asosida o‘quvchilar bilimi baholanyapti. Ushbu tadqiqotlar O‘zbekiston natijalarini boshqa davlat ma’lumotlari bilan taqqoslash va ularni hal etishning eng yaxshi usullarini topish imkonini beradi. Shu munosabat bilan direktor va o‘qituvchilarni baholashning xolisligini ta’minlashga chaqiraman. Chunki ma’lumotlar ta’lim tizimidagi muammolarni aniqlashga yordam beradi, — deydi vazir. AQShning O‘zbekistondagi elchisi Deniyel Rozenblyumning ta’kidlashicha, EGRA va EGMA boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining savodxonligi va matematika bo‘yicha ko‘nikmalarini baholovchi oddiy, arzon va kuchli vositadir. Men “baholash” so‘zi bekorga tanlanmaganligini ta’kidlamoqchiman. Bu vosita bolaning bilimi,

o‘qituvchining dars berishi yoki direktorning maktabni boshqaruv ko‘nikmalarini tekshirmaydi. Shuningdek, jarayonda o‘tish yoki yomon baho bo‘lmaydi. Tibbiyot xodimlari bemorga muolaja belgilash, ko‘rikdan o‘tkazishdan avval uni tekshiradi. EGRA va EGMA esa boshlang‘ich sinflarda o‘qish hamda matematika bo‘yicha ko‘nikmalariga baho beradi. Baholash natijalariga ko‘ra yangi o‘quv dasturlari, o‘qitish uslubi va yondashuvlar O‘zbekiston yoshlarining yaxshi natija ko‘rsatishi uchun moslashtiriladi.

EGRA va EGMA xalaro dasturlari boshqa xalqaro baholash dasturlaridan bir qancha farqlari mavjud.Shulardan biri esa ushbu xalqaro baholash dasrturlarining namunalari o’zbektilida keng foydalanishda mavjud emasligi,aynan o’qituvchilar ucun ancha qiyinchilik tug’dirmoqda .Qolgan dasturlarning namunalari esa toppish ancha oson.Aynan shu muammoni hal qilish maqsadida men EGRA topshiriqlarining turlari va metodik namualaridan bir nechtasini keltirib o’taman.

EGRA boshlang'ich sinflarga vao'qishning asosiy ko'nikmalariga e'tibor qaratishi boshidanoq aniq bo'lgan bo'lsa-da, natijalardan foydalanish munozaralarga ochiqroq edi.

Dastlabki EGRA vositasi asosan namunaviy "tizimli diagnostika" o'lchovi sifatida ishlab chiqilgan. Uning asosiy maqsadi hukumatlar va donorlarni o'qitishni takomillashtirish uchun tizim ehtiyojlari haqida xabardor qilish maqsadida o'quvchilarning boshlang'ich sinf o'qish ko'nikmalari bo'yicha natijalarini hujjatlashtirish edi. Vaqt o'tishi bilan uning qo'llanilishi quyidagi barcha sohalarni qamrab oldi, turli kontekstlarda turlicha qo'llanildi:

• Muayyan sinflarda va/yoki geografik hududlarda erta o'qishni o'zlashtirish bo'yicha dastlabki ma'lumotlarni yaratish

• Yaxshilanishi kerak bo'lgan asosiy ko'nikmalar yoki ta'lim sohalarini aniqlash orqali o'quv dasturlarini loyihalashga rahbarlik qilish

• Vaqt o'tishi bilan o'qish darajasidagi o'zgarishlarni aniqlash

• Erta sinfda o'qishni yaxshilash uchun mo'ljallangan dasturlarning natijalarini yoki ta'sirini baholash

• Turli dastur dizaynlarining iqtisodiy samaradorligini o'rganish

• O'qish ko'rsatkichlari va mezonlarini ishlab chiqish

• Ta'lim sohasi siyosati, strategik rejalashtirish, resurslarni taqsimlashni xabardor qilish uchun tizim diagnostikasi sifatida xizmat qilish (3.2-bo'limga qarang)dastlabki EGRA dizayni USAID, Jahon banki va RTI mutaxassislari ko'magida ishlab chiqilgan. Yillar davomida mutaxassislar bilan maslahatlashuvlar natijasida ingliz tilida doimiy ravishda ko'rib chiqilib va

yangilanib turadigan to'liq boshlang'ich sinf o'qishni baholash dasturi yaratildi. Harflarga asoslangan orfografiya uchun umumiy vosita oltita kichik vazifani o'z ichiga oladi, ulardan to'rttasi "asosiy" kichik vazifalardir. To'rttasi:

1. Tinglab tushunish
2. Harflarni aniqlash 10
3. So‘zsiz o‘qish
4. Og'zaki o'qish ravonligi va tushunish

Ushbu asosiy komponentlarning har biri butun dunyo bo'ylab o'nlab tillarda sinovdan o'tkazilgan.

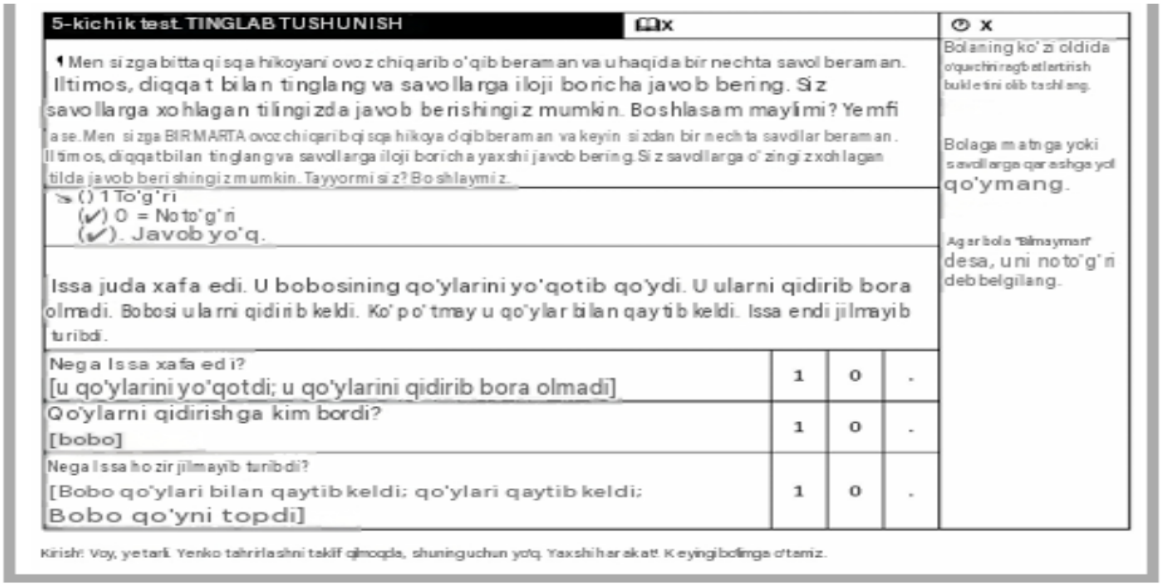
Ko'pincha qo'shiladigan ikkita qo'shimcha umumiy vazifalar fonemik xabardorlik va tanish so'zlarni o'qishdir. Fonemik xabardorlik (fonologik xabardorlikning bir qismi) ma'lum bir kontekst uchun mos bo'lishi mumkin bo'lgan narsaga qarab turli o'lchovlar bilan baholanishi mumkin

Birinchi turdagi topshiriqlar: Tinglab tushunishni baholash baholovchi tomonidan ovoz chiqarib o'qiladigan parchani o'z ichiga oladi va keyin o'quvchilar og'zaki tushunish savollariga yoki bayonotlariga javob berishadi. Ushbu kichik vazifa bolalarni baholash jarayoniga osonlashtirish va ularni baholash tiliga yo'naltirish uchun seriya boshida kiritilishi mumkin.

Tinglab tushunishni o'qishdan tushunishdan alohida tekshirish muhimdir, chunki u o'quvchilar matnni dekodlashda qiyinchiliksiz nimani tushuna olishlari haqida ma'lumot beradi. Qiyinchiliklarga duch kelayotgan yoki hali dekodlashni o'rganmagan o'quvchilar hali ham og'zaki til, so'z boyligi va tushunish ko'nikmalari va strategiyalariga ega bo'lishlari mumkin, bu esa matnni o'qishdan tashqari namoyish eta oladilar. Bu o'quvchilar tushunishga kelganda nimalarga qodir ekanligi haqida to'liqroq tasavvur beradi. Tinglab tushunish testlari bir muncha vaqtdan beri mavjud bo'lib, xususan, bosma nashrlarga nisbatan kirish imkoniyati cheklangan nogiron bolalar uchun muqobil baholash sifatida ishlatilgan.

Element tuzilishi. Parcha uzunligi baholanayotgan bolalarning darajasi va ona tiliga bog'liq, garchi ko'pgina parchalar uch-beshta tushunish savollariga javob berish uchun material ishlab chiqish uchun yetarli matnni taqdim etish uchun taxminan 30 so'zdan iborat bo'lishi kerak. Hikoyada bolalarga tanish bo'lgan mahalliy moslashtirilgan faoliyat yoki voqea hikoya qilinadi. Savollar o'qishni tushunish vazifasida berilgan savollarga o'xshash bo'lishi kerak (quyida tavsiflangan). Ko'pgina savollar matndan to'g'ridan-to'g'ri javob berilishi mumkin bo'lgan so'zma-so'z savollar bo'ladi. Bir yoki ikkita savol xulosa chiqarishga

asoslangan bo'lib, o'quvchilardan savolga javob berish uchun o'z bilimlaridan, shuningdek, matndan foydalanishni talab qiladi.

5-kichik test. TINGLAB TUSHUNISH

Men sizga bitta qisqa hikoyani ovoz chiqarib o'qib beraman va u haqida bir nechta savol beraman. Iltimos, diqqat bilan tinglang va savollarga iloji boricha javob bering. Siz savollarga xohlagan tilingizda javob berishingiz mumkin. Boshlasam maylimi? Yemfi

ase. Men sizga BIR MARTA ovoz chiqarib qisqa hikoya o'qib beraman va keyin sizdan bir nechta savollar beraman. Iltimos, diqqat bilan tinglang va savollarga iloji boricha yaxshi javob bering. Siz savollarga o'zingiz xohlagan tilda javob berishingiz mumkin. Tayyormisiz? Boshlaymiz.

() 1 To'g'ri
(✔) 0 = Noto'g'ri
(✔). Javob yo'q.

Bolaning ko'zi oldida o'quvchini rag'batlantirish bukletini olib tashlang.

Bolaga matnga yoki savollarga qarashga yol qo'ymang.

Agar bola "Bilmayman" desa, uni noto'g'ri deb belgilang.

Issa juda xafa edi. U bobosining qo'ylarini yo'qotib qo'ydi. U ularni qidirib bora olmadi. Bobosi ularni qidirib keldi. Ko'p o'tmay u qo'ylar bilan qaytib keldi. Issa endi jilmayib turibdi.

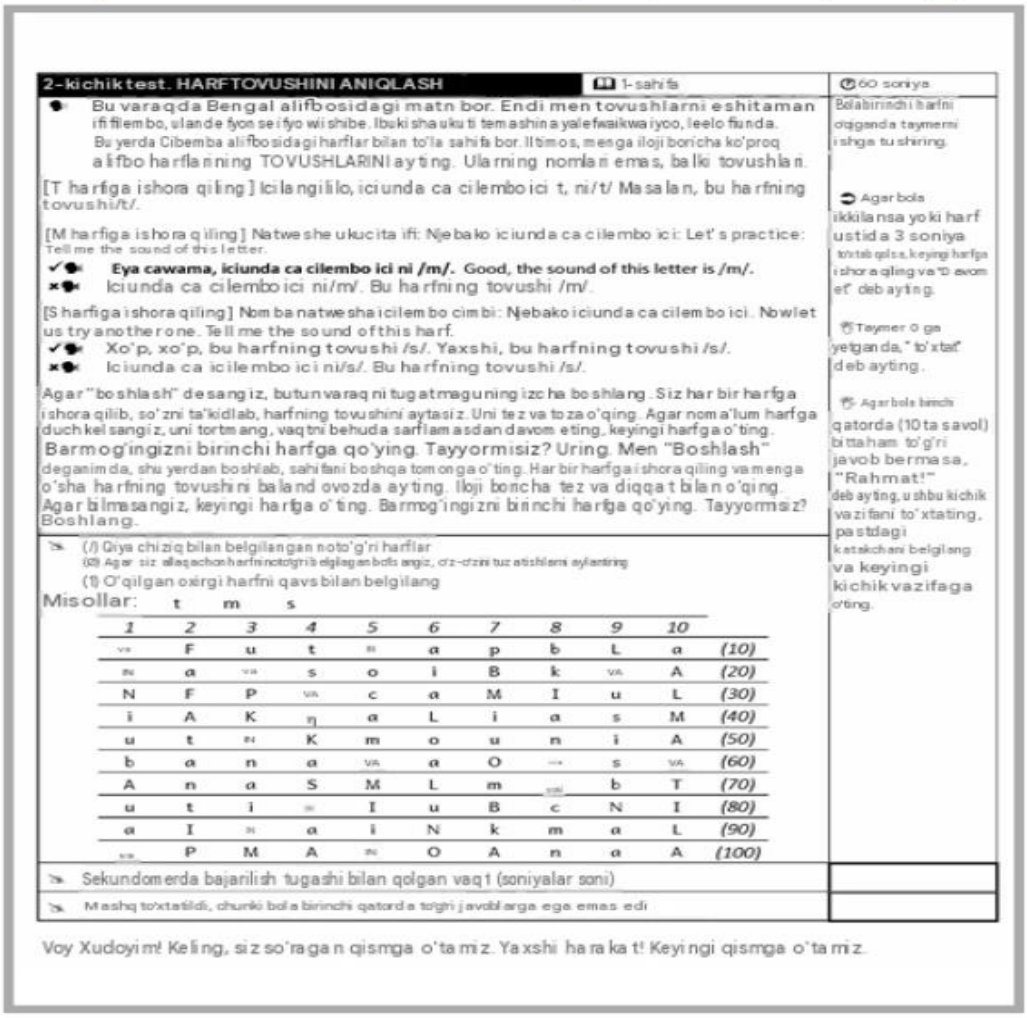
Nega Issa xafa edi? [u qo'ylarini yo'qotdi; u qo'ylarini qidirib bora olmadi]	1	0	.
Qo'ylarni qidirishga kim bordi? [bobo]	1	0	.
Nega Issa hozir jilmayib turibdi? [Bobo qo'ylari bilan qaytib keldi; qo'ylari qaytib keldi; Bobo qo'yni topdi]	1	0	.

Kirish! Voy, yetarli. Yenko tahrirlashni taklif qilmoqda, shuning uchun yo'q. Yaxshi harakat! Keyingi bo'limga o'tamiz.

Ikkinchi turdagi topshiriqlar:Harflarni aniqlash

Harflarning nomlar yoki tovushlarga qanday mos kelishini bilish bolalar muvaffaqiyatli o'qish uchun egallashi kerak bo'lgan yana bir muhim ko'nikmadir. Harf-tovush mosliklari odatda fonetikaga asoslangan yondashuvlar orqali o'rgatiladi. Harflarni aniqlashbilimi juda keng tarqalgan baholash yondashuvi bo'lib, bir nechta erta o'qish baholashlarida, jumladan, fonologik va bosma ishlov berish bo'yicha maktabgacha ta'lim kompleks testida (Lonigan, Wagner, Torgesen va Rashotte, 2002) qo'llaniladi. Baholash quyidagi variantlardan birini yoki ikkalasini ham o'z ichiga olishi mumkin. Harf-tovushni aniqlash o'quvchilarning so'zlarni dekodlash uchun zarur bo'lgan haqiqiy bilimlarini tekshiradi - ya'ni,harf ifodalaydigan tovushni bilish o'quvchilarga so'zni talaffuz qilish imkonini beradi. Shu bilan birga,ayniqsa, ingliz tili kabi kamroq shaffof orfografiyalar bo'yicha tadqiqotlar harflarning nomlarini bilish keyinchalik o'qishdi ushbu tillarda erishgan yutuqlarini ham bashorat qilishini ko'rsatdi.

12-ko'rgazma. Namuna: Harf tovushini aniqlash (Icibemba tili, Zambiya)

2-kichik test. HARF TOVUSHINI ANIQLASH — 1-sahifa — 60 soniya

Bu varaqda Bengal alifbosidagi matn bor. Endi men tovushlarni eshitaman ifi fllembo, ulande fyon se ifyo wi shibe. Ibuki sha uku ti temashina yalefwaikwa iyoo, leelo fiunda. Bu yerda Cibemba alifbosidagi harflar bilan to'la sahifa bor. Iltimos, menga iloji boricha ko'proq alifbo harflarining TOVUSHLARINI ayting. Ularning nomlari emas, balki tovushlari.

[T harfiga ishora qiling] Icilangililo, iciunda ca cilembo ici t, ni/t/ Masalan, bu harfning tovushi/t/.

[M harfiga ishora qiling] Natwe she ukucita ifi: Njebako iciunda ca cilembo ici: Let's practice: Tell me the sound of this letter.

✓ Eya cawama, iciunda ca cilembo ici ni /m/. Good, the sound of this letter is /m/.

× Iciunda ca cilembo ici ni/m/. Bu harfning tovushi /m/.

[S harfiga ishora qiling] Nomba natwesha icilembo cimbi: Njebako iciunda ca cilembo ici. Nowlet us try another one. Tell me the sound of this harf.

✓ Xo'p, xo'p, bu harfning tovushi /s/. Yaxshi, bu harfning tovushi /s/.

× Iciunda ca icilembo ici ni/s/. Bu harfning tovushi /s/.

Agar "boshlash" desangiz, butun varaq ni tugatmaguningizcha boshlang. Siz har bir harfga ishora qilib, so'zni ta'kidlab, harfning tovushini aytasiz. Uni tez va toza o'qing. Agar noma'lum harfga duch kelsangiz, uni tortmang, vaqtni behuda sarflamasdan davom eting, keyingi harfga o'ting. Barmog'ingizni birinchi harfga qo'ying. Tayyormisiz? Uring. Men "Boshlash" deganimda, shu yerdan boshlab, sahifani boshqa tomonga o'ting. Har bir harfga ishora qiling va menga o'sha harfning tovushini baland ovozda aytting. Iloji boricha tez va diqqat bilan o'qing. Agar bilmasangiz, keyingi harfga o'ting. Barmog'ingizni birinchi harfga qo'ying. Tayyormisiz? Boshlang.

(/) Qiya chiziq bilan belgilangan noto'g'ri harflar
(0) Agar siz allaqachon harfni noto'g'ri belgilagan bolsangiz, o'z-o'zini tuzatishlarni aytaring
(t) O'qilgan oxirgi harfni qavs bilan belgilang

Misollar: t m s

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
va	F	u	t	ti	a	p	b	L	a	(10)
iN	a	va	s	o	i	B	k	vA	A	(20)
N	F	P	vA	c	a	M	I	u	L	(30)
i	A	K	ŋ	a	L	i	a	s	M	(40)
u	t	iN	K	m	o	u	n	i	A	(50)
b	a	n	a	vA	a	O	---	s	vA	(60)
A	n	a	S	M	L	m	sobi	b	T	(70)
u	t	i	---	I	u	B	c	N	I	(80)
a	I	iN	a	i	N	k	m	a	L	(90)
sva	P	M	A	iN	O	A	n	a	A	(100)

Sekundomerda bajarilish tugashi bilan qolgan vaqt (soniyalar soni)

Mashq to'xtatildi, chunki bola birinchi qatorda to'g'ri javoblarga ega emas edi

Voy Xudoyim! Keling, siz so'ragan qismga o'tamiz. Yaxshi harakat! Keyingi qismga o'tamiz.

Bolabirinchi harfni oqganda taymerni ishga tushiring.

Agar bola ikkilansa yoki harf ustida 3 soniya to'xtab qolsa, keyingi harfga ishora qiling va "D avom et" deb aytting.

Taymer o'ga yetganda, "to'xtat" deb aytting.

Agar bola birinchi qatorda (10 ta savol) bittaham to'g'ri javob bermasa, "Rahmat!" deb aytting, ushbu kichik vazifani to'xtating, pastdagi katakchani belgilang va keyingi kichik vazifaga o'ting.

Uchinchi turdagi topshiriqlar:So'zsiz o'qish

So'zsiz o'qish - bu butun so'zni aniqlash yoki yodlashdan, ya'ni leksik yo'ldan farqli o'laroq, dekodlash qobiliyatining o'lchovidir (ya'ni, 4.3.1-bo'limda keltirilgan so'zni qayta ishlashning subleksik yo'li). Boshlang'ich sinflardagi ko'plab bolalar keng ko'lamli so'zlarni yodlashni yoki ko'rish orqali tanib olishni o'rganadilar. Taxminan 10 yoshda bu ko'rish so'zining lug'atining tugashi Qo'shma Shtatlardagi "to'rtinchi sinfdagi pasayish" bilan bog'liq (Hirsch, 2003). Muvaffaqiyatli o'quvchi bo'lish uchun bolalar dekodlash va butun so'zni aniqlash ko'nikmalarini birlashtirishlari kerak; dekodlash mashqini o'z ichiga olmaydigan testlar bolalarning notanish so'zlarni o'qish qobiliyatini oshirib yuborishi mumkin, chunki tekshirilayotgan so'zlar ko'rish orqali aniqlash lug'atining bir qismi bo'lishi mumkin.

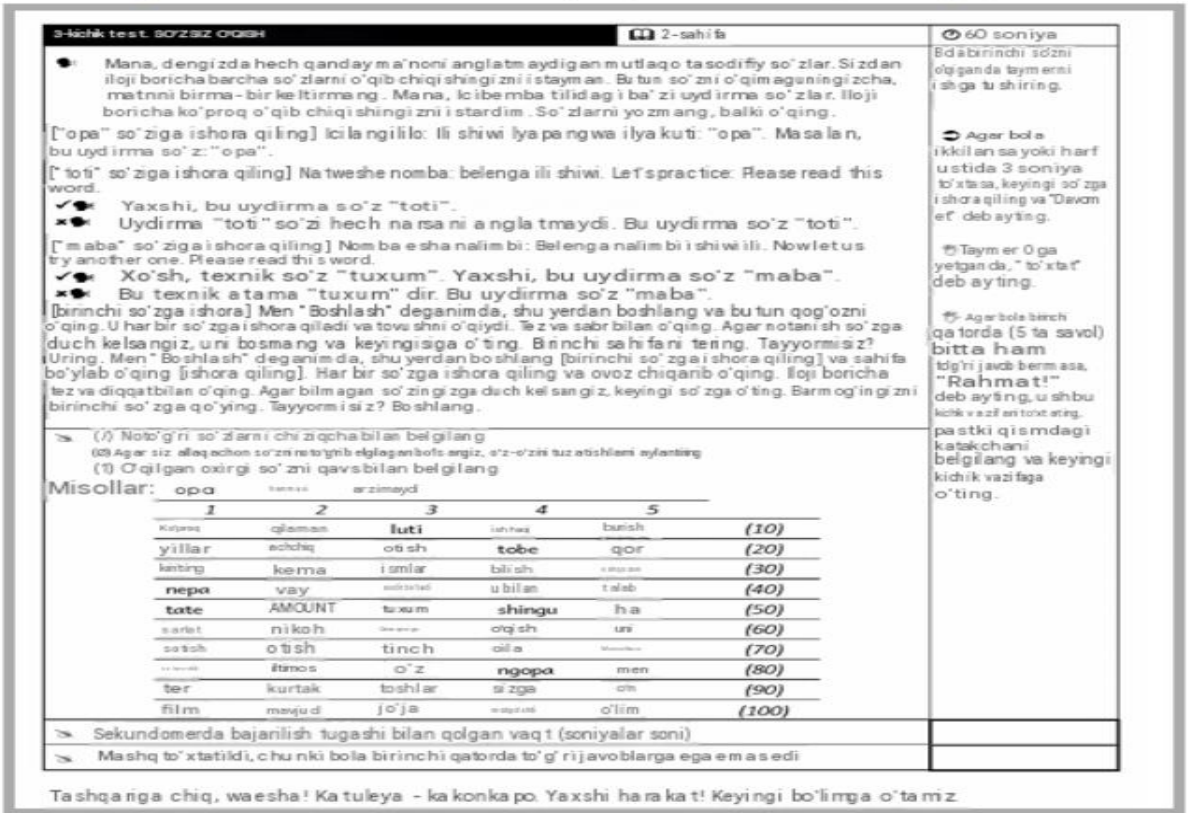
Ma'lumotlar. Bolaning balli daqiqada to'g'ri so'zsiz so'zlar soni sifatida hisoblanadi.

Boshqa vaqtli mashqlar uchun to'plangan o'zgaruvchilar toifalari bilan bir xil:

Boshlang'ich sinf o'qishni baholash vositalari to'plami, ikkinchi nashr | 49

so'zsiz o'qish uchun elektron tarzda to'plangan: o'qilgan to'liq to'g'ri so'zsiz so'zlar, jami noto'g'ri javoblar va qolgan vaqt.

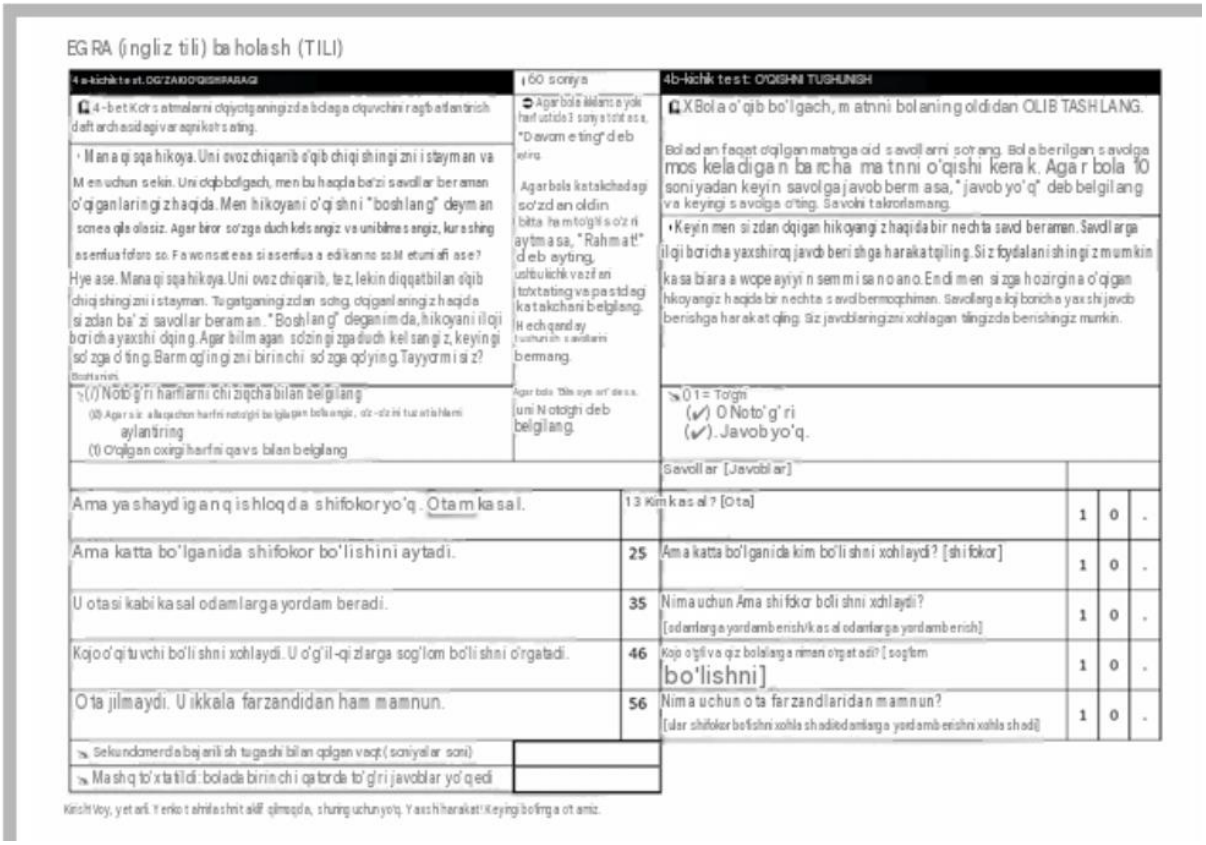
14-ko'rgazma. Namuna: So'zsiz o'qish (Icibemba tili, Zambiya)

To’rtinchi turdagi topshiriqlar:Og'zaki o'qish ravonligi va tushunish

Og'zaki o'qish ravonligi umumiy o'qish qobiliyatining o'lchovidir: harflarni tovushlarga aylantirish, tovushlarni so'zlarga birlashtirish, bog'lanishlarni qayta ishlash, matnni ma'no bilan bog'lash va etishmayotgan ma'lumotlarni to'ldirish uchun xulosalar chiqarish qobiliyati (Hasbrouck & Tindal, 2006). Tajribali o'quvchilar matnni og'zaki tilga tarjima qilganda, ular bu vazifalarni osonlikcha birlashtiradilar; chunki og'zaki o'qish ravonligi bu murakkab jarayonni qamrab oladi, shuning uchun uni umumiy o'qish qobiliyatini tavsiflash uchun ishlatish mumkin. Og'zaki o'qish ravonligi testlari, daqiqada to'g'ri so'zlarni vaqt bo'yicha baholash orqali o'lchanadigan, Stenford yutuqlari testining o'qish ravonligi subtesti bilan kuchli korrelyatsiyaga (0,91) ega ekanligi ko'rsatilgan (Fuchs va boshqalar, 2001; Piper & Zuilkowski, 2015). O'qishni tushunish vositasida yomon natijalar talabaning dekodlashda, tushunish uchun yetarlicha ravon o'qishda yoki so'z boyligida muammolarga duch kelishi mumkinligini ko'rsatadi.

15-ko'rgazma. Namuna: Og'zaki o'qish ravonligi va tushunish (ingliz tili)

EGRA (ingliz tili) baholash (TILI)

4-kichik test. OG'ZAKI O'QISH PARAGR

4-bet. Ko'rsatmalarni o'qiyotganingizda bolaga o'quvchini rag'batlantirish daftar hasidagi varaqni ko'rsating.

Mana qisqa hikoya. Uni ovoz chiqarib o'qib chiqishingizni istayman va Men uchun sekin. Uni o'qib bo'lgach, men bu haqda ba'zi savollar beraman o'qiganlaringiz haqida. Men hikoyani o'qishni "boshlang" deyman soneo qila olasiz. Agar biror so'zga duch kelsangiz va unibilmasangiz, kuryshing asenfua fofors so. Fawonsetesa siasenfua a edikanno soMeturisñ ase? Hye ase. Mana qisqa hikoya. Uni ovoz chiqarib, tez, lekin diqqatbilan o'qib chiqishingizni istayman. Tugatganingizdan so'ng, o'qiganlaringiz haqida sizdan ba'zi savollar beraman. "Boshlang" deganimda, hikoyani iloji boricha yaxshi o'qing. Agar bilmagan so'zingizga duch kelsangiz, keyingi so'zga o'ting. Barcha o'qiganingizni birinchi so'zga qo'ying. Tayyormisiz?

(/) Noto'g'ri harflarni chiziqcha bilan belgilang
(0) Agar siz allaqachon harfni noto'g'ri belgilagan bo'lsangiz, o'z-o'zini tuzatishlarni aytantiring
(\) O'qilgan oxirgi harfni qavs bilan belgilang

60 soniya

Agar bola keyingi so'z yoki harf ustida 3 soniya to'xtab qolsa, "Davom eting" deb ayting.

Agar bola kutakchadagi so'zdan oldin bitta harf to'g'ri so'zni aytmasa, "Rahmat!" deb ayting, ushbu kichik vazifani to'xtating va pastdagi katakchani belgilang. Hech qanday tushunish savollarini bermang.

Agar bola "Shoshyo'q" desa, uni Noto'g'ri deb belgilang.

4b-kichik test: O'QISHNI TUSHUNISH

X Bola o'qib bo'lgach, matnni bolaning oldidan OLIB TASHLANG.

Boladan faqat o'qilgan matnga oid savollarni so'rang. Bola berilgan savolga mos keladigan barcha ma'lumotni o'qishi kerak. Agar bola 10 soniyadan keyin savolga javob bermasa, "javob yo'q" deb belgilang va keyingi savolga o'ting. Savolni takrorlamang.

Keyin men sizdan o'qigan hikoyangiz haqida bir nechta savol beraman. Savollarga iloji boricha yaxshiroq javob berishga harakat qiling. Siz foydalanishingiz mumkin kasabiara awopeayiyi nsemmisanoano. Endi men sizga hozirgina o'qigan hikoyangiz haqida bir nechta savol bermoqchiman. Savollarga iloji boricha yaxshi javob berishga harakat qiling. Siz javoblaringizni xohlagan tilingizda berishingiz mumkin.

0 1 = To'g'ri
(✓) O Noto'g'ri
(✓). Javob yo'q.

		Savollar [Javoblar]			
Ama ya shaydigan q ishloqda shifokor yo'q. Ota m kasal.	13	Kim kasal? [Ota]	1	0	.
Ama katta bo'lganida shifokor bo'lishini aytadi.	25	Ama katta bo'lganida kim bo'lishni xohlaydi? [shifokor]	1	0	.
U otasi kabi kasal odamlarga yordam beradi.	35	Nima uchun Ama shifokor bo'lishni xohlaydi? [odamlarga yordam berish/kasal odamlarga yordam berish]	1	0	.
Kojo o'qituvchi bo'lishni xohlaydi. U o'g'il-qizlarga sog'lom bo'lishni o'rgatadi.	46	Kojo o'g'il va qiz bolalarga nimani o'rgatadi? [sog'lom bo'lishni]	1	0	.
Ota jilmaydi. U ikkala farzandidan ham mamnun.	56	Nima uchun ota farzandlaridan mamnun? [ular shifokor bo'lishni xohlashadi/odamlarga yordam berishni xohlashadi]	1	0	.

Sekundlarda bajarilish tugashi bilan qolgan vaqt (soniyalar soni)

Mashq to'xtatildi: bolada birinchi qatorda to'g'ri javoblar yo'q edi

Kirish Voy, yetarli. Yenko t ahrila shrit skiff qilmoqda, shuning uchun yo'q. Yaxshi harakat! Keyingi bo'limga o't amiz.

Bugungi kunda boshlang'ich sinflarnining bilimlarini baholash juda dolzarb masaladir .Aynan ushbu maqola esa bizga EGRA namunalaridan qanday foydalanish va boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini aniq bahoalshga katta yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Boshlang‘ich sinflarda o‘qish metodikasi: uslubiy qo‘llanma.
2. Akbarova F. T. Xalqaro EGRA va EGMA tadqiqotini O‘zbekiston bo‘yicha boshlang‘ich sinflarda amalda qo‘llash usullari // PEDAGOGS International Research Journal. — 2022. — Vol. 4, № 1. — P. 96–99. DOI: 10.5281/zenodo.6226861.
3. RTI International. Early Grade Reading Assessment (EGRA) Toolkit. — 2nd ed. — Washington, DC: United States Agency for International Development (USAID), 2016.
4. ZiyoNET. ZiyoNET ta’lim portali [Elektron resurs]